

Zkušenosti ze zakládání a provozování elektro/radio kroužků

verze V.2, stav k 27. září 2014

Slovo úvodem

Zde je několik zkušeností od vedoucích kroužků které již fungují delší dobu.

Zkušenosti posbírané do roku 2011 čtyřmi desítkami vedoucích, jsou v materiálu „Zachráníme HAM-radio?“, který je na webu ČRK, <http://www.crk.cz/CZ/ZACHRANIMEC> .

Mezitím vznikly zkušenosti další, nové. Posílejte je na dpx@seznam.cz, budou přidány do další verze tohoto souboru.

Jan Paclt, OK2BUT

Radioamatérský kroužek při DDM Vracov a radioklubu OK2KYK Kyjov

Bod číslo 1 – PROPAGACE

V Kyjově jsme se v pátek 5. září 2014 zúčastnili náborové akce společně se sportovními oddíly a zájmovými kroužky z Kyjova. Akce byla oznámena všem typům škol ve městě a také v okolí, ředitelé základních škol slíbili, že vyšlou jednotlivé třídy v dopoledních hodinách místo vyučování. Na atletickém stadionu a ve sportovní hale se předváděli basketbalisti, fotbalisti, hokejbal, karate, ... a také jsme se tam postavili my, radioklub Kyjov. Počasí vynikající, školy opravdu přišly, ale o radioamatéry byl pouze nepatrný zájem. Měli jsme tam dva kluky z kroužku, nějaké výrobky, funkční transeiver na ukázkou, vztyčenou anténu, ale přestože jsme se snažili děti nalákat, jenom málokdo se zastavil. Naše snažení od 9 do 15 nepřivedlo ani jednoho zájemce, který by si vzal přihlášku do kroužku (nepočítám jedno dvanáctileté děvče, které k nám přišlo už rozhodnuté, že se chce přihlásit).

Proč to píšu? Protože pořád slyším, že zájem o kroužky je OBROVSKÝ. Tak v okrese Hodonín zase tak obrovský není. Vloni jsem obešel páté a šesté třídy místní základní školy a také v sousedních dvou obcích (Bzenec a Vlkoš) a výsledek byl také nula. O propagaci se snažíme, jak to jde - články v regionálních novinách, místním a kyjovském Zpravodaji, občas i v kabelové televizi, pořádáme Dny otevřených dveří, zúčastnili jsme se Bambiriády a podobně. Letos jsme připravili v hodonínském muzeu výstavu „Kdo mě volá?“, na které se veřejnosti snažíme přiblížit radioamatérské hobby. Přesto jsem zatím nezaznamenal u mládeže žádný zvýšený zájem.

Letos začínáme až 30. září a nemám ještě přehled o počtu přihlášených dětí. Odhadem jich bude přibližně 8 – 10. Nejstarší chlapec z loňského kroužku (16 let) nastoupil do učiliště a chodit už nebude a pravděpodobně ani nebude platit členský příspěvek ČRK, který je 540 Kč.

Bod číslo 2 – VEDOUCÍ KROUŽKŮ

Myšlenka uspořádat v Holicích společný stánek – ano, ten by tam určitě měl být, tak jak to měli v minulých letech Příbram a Mikulov. Náš stánek letos nebyl příliš podařený. Původně jsem měl jiný plán, ale nakonec to nedopadlo, jak jsem chtěl. Jenomže stejně ke stánku nakonec přišlo ne víc jak 10 dětí. A téměř všichni už o amatérském rádiu něco věděli, takže se pro amatérské rádio nerozhodli díky Holicím.

Proto si spíš myslím, že by bylo rozumné ukázkou ve společném stánku směřovat místo k dětem ke starším návštěvníkům a ukázat jim, co je možné s dětmi dělat, doporučit to či ono a vysvětlit jim, že by bylo dobré, kdyby u nich doma získávali mladé lidi a kroužek tam třeba i sami založili.

Bod číslo 3 – METODIKA, POMOC

Mnozí z vedoucích možná mají dojem, že metodické pomůcky a pomocné materiály nejsou zapotřebí. Já si to ale nemyslím. Ne každý vedoucí má takové schopnosti a zkušenosti a zpočátku je i nebezpečí, že zahltní děti hromadou informací, které dítě nedokáže strávit. Pro mě je hodně obtížné připravit jednotlivé schůzky tak, aby byly dostatečně zajímavé pro všechny. Někteří raději vysílají, jiní chtějí hlavně pájet... věkový rozptyl v kroužku je také obrovský (od 8 do 16 let). Letos si je už rozdělím podle věku do dvou skupin, abych to vůbec zvládal.

Bod číslo 4 – RADIOAMATÉRSKÝ PROVOZ

Tady problémy nejsou, snad jenom s výukou morse. Ale i to se snad podaří překonat. Hláskování i vlastní práce u rádia se dá zvládnout i s těmi, kteří ještě nedovedou číst a psát. Bohužel čitelně psát nedovedou ani ti, kteří už se naučili i kouřit...

V praxi jsme zjistili, že dvanáctileté dítě vydrží u rádia maximálně 15 minut, potom už potřebuje vystřídat. Ti starší vydrží déle, ale musí tam být dostatek stanic a musejí být stále zaměstnáni. Nemám v kroužku ani jednoho chlapce, který by vydržel 3 hodiny provozního aktivu sám odvyšlat.

Bod číslo 5 – POSLUCHAČI

Jezdíme vysílat na kopec VKV provozní aktivy, děti mají výlet do přírody radši než vysílání z učebny, jenomže se nám někdy nedaří sehnat další amatéry, kteří by byli ochotni v neděli dopoledne opustit vyhrátou hamovnu, projet vlastní benzin a postavit se na větrnou hůrku a dělat tříhodinový dozor na 70 cm, kde za ty tři hodiny kluci nasbírají 14 spojení. **Chybí nadšení radioamatéři ve věku od 20 do 40 let.** A ti u nás na Hodonínsku NEJSOU.

Hlavní náplní našeho kroužku je amatérské vysílání. Začínáme hláskovacími tabulkami, základními zkratkami a výrazy, které se v amatérské hantýrce používají, postupně pár Q-kódů a prefixů. Chlapci, kteří mají zájem, dostanou posluchačské číslo a pokud máme, tak jim **zapůjčíme domů nějaký přijímač, např. Pionýr 80.** Jejich domácí aktivita je však slabá. Příliš nefunguje ani motivace formou soutěží mezi sebou, kdo získá více zemí, ani soutěž SSB liga, které se díky našemu soustředěnému nátlaku zúčastňuje v letošním roce osm z devíti našich posluchačů a Zdeněk, OK2-36352 je aktuálně na prvním místě. Ale ti ostatní bohužel už tak aktivní nejsou.

Bod číslo 6 – ELEKTRONIKA

Jelikož nemám potřebné vzdělání ani znalosti a přiznám se, že pájení mě ani nebaví, příprava na tyto technické schůzky je pro mě zvláště složitá. S dětmi, které chodí do kroužku už čtvrtý rok a mají za sebou tři Elektrotábory nemůžete stavět obyčejné blikáče nebo bzučáky. Na složitější věci si však netroufám ani já a nikdo jiný se do takové činnosti taky nehrne. Takže je možné, že velmi šikovné konstruktéry nakonec ztratím jenom proto, že jim sám nemohu nabídnout to, co by rádi dělali.

Zkusil jsem požádat o pomoc jednoho externistu, jenomže tomu, co říkal a jak nám to vysvětloval, jsme nerozuměli ani my starší, natož pak malé děti.

Bod číslo 7 - PŘÁTELSTVÍ

Myslím si a také to pozoruji na svých svěřencích, že jejich aktivita a zájem o amatérské vysílání se zvýšil, jakmile chlapci získali kamarády v Elektrotáboře, případně Matěj při letošním setkání mládeže ve Finsku (YOTA). **Přimlouvám se za vzájemné návštěvy mezi kroužky, společné aktivity - třeba společný výstup na nějakou horu a vysílání SOTA, soutěž v honu na lišku – nebo něco podobného, kde by se mohly děti seznámit.** Víc se potom zajímají o vysílání a vyhledávají na pásmech své přátele.

U všech těchto nápadů je však limitující cena za dopravu, stravu a případně ubytování. Uspořádá-li se hromadný zájezd s návštěvou Technického muzea v Brně, potom jízdné 148 Kč, vstupenka 50 Kč a jedno použití WC na hlavním nádraží 10 Kč, také něco k obědu ... a 300 Kč na dítě je možná málo.

ZÁVĚREM

Radioamatérský kroužek, jak ho provozujeme ve Vracově, si nedává velké cíle. Chceme se pokusit ukázat dětem, co všechno se skrývá pod názvem AMATÉRSKÉ RÁDIO. Chceme, aby si měly možnost všechno vyzkoušet, osahat a samy zjistit, jestli je tato činnost uspokojuje, nebo ne. Ve školním roce 2013-2014 měl náš kroužek 32 řádných schůzek a 24 mimořádných, většinou o víkendu. Řádné schůzky bývají v ždy v úterý od 16 do 18 hodin, náplní jsou provozní dovednosti, poslech a vysílání a také něco málo z elektrotechniky, pájení a konstrukce jednoduchých obvodů. Abychom neseseděli jenom na židli, dvakrát do roka pořádáme malou soutěž v honu na lišku v lese.

Mimořádné schůzky se týkaly radioamatérských závodů – SSB liga, VKV Provozní aktiv, závod Novic, Memoriál OK2WDC, VKV Polní den mládeže. Také jsme do programu zařadili návštěvu hvězdárny ve Veselí nad Moravou, návštěvu Technického muzea v Brně, výstup na Brdo nebo návštěvu zajímavé výstavy o 2. světové válce.

U starších dětí jsem také uvažoval o návštěvě některé střední školy nebo učiliště, případně VŠE, aby si udělali představu, co můžou dělat po skončení základní školy. Ale zatím jsme to neuskutečnili.

1. Bohužel mládež u nás, v radioklubu OK2KFJ v Mikulově nemá moc zájem se učit Morse a ani ji zvláště nezajímá provoz na stanici. Je to ale také způsobeno tím, že nemáme zatím možnost natáhnout potřebnou anténu pro radioamatérský provoz z klubovny kvůli současnému majiteli budovy, který je proti jakémukoliv nainstalování antény na „jeho“ budovu, ve které má svoji firmu. Doufám, že se mi to ale letos podaří nějak šikovně s ním projednat, neboť majitel má zájem, abychom jeho firmě dělali „reklamu s odpady na pásmu“, což odporuje zásadám provozu, ale zkusím to řešit jinou formou. Pokud jsem ale kdysi zkoušel kluky trénovat Morse, tak u toho dlouho nevydrželi a někteří přestávali do klubovny chodit, tak jsem tuto výuku musel ukončit. Kluky zajímá především praktická stavba jednoduchých zapojení, jako blikače, houkačky, hrací kostka, alarm a případně nějaký jednoduchý přijímač - to ale ve velice málo případech.

2. Dva z našich členů zajímá vyhledávání padajících meteorologických sond, ale to jen díky Petrovi OK1VEN, který je „naviguje“, pokud má sonda spadnout v našem blízkém okolí. Jinak kluky zajímá postavit si nějakého robota, nebo autíčko s elektromotorkem z rozebraného videa na baterie a pod.

3. Hlavně díky Petrovi OK1VEN, pořádáme spolu každý rok na místních školách náborové akce - přednášky pro žáky, na kterých Petr a já předvádíme, co jsme si my, nebo členové našeho radioklubu postavili a předvádíme a vysvětlujeme funkci předváděných zařízení, případně poslech rádiového vysílání, vysvětlujeme zákonitosti šíření rádiových vln, navazování rádiového spojení a i užitečné využití různého zabezpečovacího zařízení v domácnosti, případně v terénu - na táboře a pod. Těmito náborovými ukázkami si tak zajišťujeme každý rok příchod nových zájemců o členství v radioklubu, neboť migrace je poměrně značná. Navíc, žáci, kteří začnou po vyjítí ZŠ většinou jezdit do středních, případně vysokých škol v oboru elektro mimo naše město, tak přestávají už navštěvovat náš radioklub a osamostatňují se. V současné době máme tak jen v našem městě pět bývalých členů našeho radioklubu, kteří podnikají v oboru elektro a mají otevřené svoje prodejny, jako Elektro, Domácí potřeby, Internet a servis PC. Takže jejich začátky v našem radioklubu nebyly marné. Často na to vzpomínají.

4. V letošním roce se tři členové našeho radioklubu zúčastnili Elektrotábora, kde byli velice spokojeni a snad časem je zaujme i radioamatérský provoz. Připravujeme také stavebnice pro „Hon na lišku“, tak snad až to budeme mít v provozu, budou mít kluci větší zájem o docházku do klubu. Jezdíme pravidelně každý rok s naší mládeží na Mezinárodní setkání radioamatérů do Holic, kde naše mládež předvádí ve stánku svoje praktické i teoretické znalosti na různých zařízeních, které si postavili doma, nebo které postavili přímo před zraky diváků v Holicích. Každoročně však narážím na problém, že v létě, před prázdninami se mi do Holic přihlásí běžně dvakrát více zájemců, než kolik skutečně do Holic pak jede. Někdy je to způsobeno změnou rozhodnutí rodičů, když s dětmi v době konání setkání v Holicích jedou na dovolenou 14 dní před koncem prázdnin. Ti, kteří se ale do Holic dostanou, tak si odtud dovezou také levně nakoupený radiomateriál, který využijí ke svojí další činnosti.

5. Každý rok se zúčastňujeme UHF závodu v měsíci říjnu, ale bohužel ze strany naší mládeže o tuto akci není žádný zájem, přestože jim několikrát před závodem doporučuji jejich účast. Takže tohoto závodu se zúčastňují pouze starší členové našeho radioklubu.

6. Pokud jsme se zúčastňovali na náměstí v Mikulově nějakých společných předváděcích akcí – Bambiriády a pod., tak naši členové tam předváděli svoje výrobky, jejich funkčnost a použití, ale bohužel nebyl o jejich předvádění zvláště velký zájem, tak o další podobné akce ztratili naši členové zájem.

7. Každý rok pořádáme dvakrát do roka klubovní technickou soutěž, kde soutěžící musí po zahájení soutěže správně odpovědět na 10 otázek v půlhodinovém písemném testu, který obsahuje také požadované výpočty podle Ohmova zákona. Poté dostávají soutěžící elektronické stavebnice, na jejichž stavbu a uvedení do provozu mají dvě hodiny. Hodnotí se kvalita pájení, uspořádání součástek, celkový vzhled a funkčnost. Praktická i teoretická stavba se bodově hodnotí. V průběhu soutěže mají soutěžící k dispozici bohaté občerstvení - chlebičky, zákusky a různé nápoje. Podle výsledků soutěžících si všichni odnáší domů bohatý a hodnotný soubor cen, které se nám podaří sehnat během roku, buď jako vyřazená zařízení u firem, nebo z domácností. Jsou to většinou počítače, videa, rádia, televize a pod. Z dotace města Mikulova nakupujeme

jako ceny také vhodné nářadí, pájky, měřicí přístroje apod., které usnadňují naší mládeži další činnost i doma při samostatné práci. Některý materiál získáváme od radioamatérů, kteří pro stáří končí svoji činnost. V případě potřeby se před soutěží scházíme i několikrát v týdnu, aby bylo vše na soutěž řádně připravené.

8. Závěr: Díky tomu, že důrazně propaguji na vedení našeho města význam a účel výuky mládeže v oboru elektro a radiotechniky, tak se mi prozatím daří získávat poměrně dostatečné finanční prostředky na naši činnost, ale především značnou finanční částku na úhradu nájemného za využívané prostory pro majitele budovy, ve které sídlíme. Majitele budovy (radního našeho města) vůbec nezajímá, že jde o odbornou a užitečnou výuku mládeže nejen z našeho města (máme i několik dojíždějících členů), protože on „se musí chovat komerčně“ a pro něj je důležitý zisk z pronájmu námi využívaných prostor.

9. Dodatek: Jak jsem si všiml, nejen já, ale i Petr OK1VEN, tak na setkání radioamatérů v Holicích se za celou dobu neurčil NIKDO z vedení ČRK přijít se alespoň na chvíli podívat na činnost naší mládeže na našem stánku a popovídat si s nimi, přestože stánek ČRK byl pouze několik kroků od našeho stánku !!!

Velký dík naopak patří za maximální vstřícnost a podporu organizátorům z pořádajícího radioklubu OK1KHL v Holicích. To je úplně jiný přístup, než z ČRK.

Tady je vidět, jaký přístup má vedení ČRK k naší mládeži. Totálně ji ignoruje, protože to pro ně nejsou „profesionální“ radioamatéři, ale nějaká podřadná samostatná skupina, která je nezajímá. Vedení ČRK zapomíná, že radioamatér se nenarodí automaticky s vědomostmi špičkového radioamatéra - operátora, ale že se musí postupně, přes teorii, pak základní praxi a později zdokonalováním se a studováním spousty základních vědomostí, propracovat k tomu, aby se mohl stát radioamatérem. Tohle jaksi vedení ČRK nedochází. Chtějí pouze špičkové výsledky a zadarmo.

Naše mládež jim posílá každý rok členský příspěvek, za který dostanou časopis (jim naprosto nic neříkající), určený špičkovým radioamatérům a naší mládeži nezbyvá nic jiného, než tento časopis po prohlédnutí, bez užitku, hodit do odpadkového koše s papírem. Nic jiného mládež od ČRK nedostane. Dříve docházely na radiokluby alespoň malé, užitečné brožurky, nebo skládačky s jednoduchými zapojeními pro mládež. Dnes naprosto nic! Možná bude lepší, a o tom uvažujeme, než posílat na ČRK členský příspěvek od naší mládeže, aby si za tyto peníze naše mládež koupila např. tři ploché baterie a budou z toho mít víc užitku, než z nepoužitelného časopisu.

Musím také podotknout, že se našemu radioklubu přihlásili už čtyři dřívější členové, kterým je dnes kolem 40 a více let, kteří se stali našimi sponzory, neboť každý z nich má nějakou svoji firmu v oboru elektro, za což jsme jim velice vděční. Jeden nám koupil elektrocentrálu, druhý nechal natisknout QSL lístky, třetí nám nainstaloval zdarma Internet do klubu a čtvrtý nám dělá průběžně servis klubovních PC. Největším pomocníkem je mi vynikající odborník Petr Kospach OK1VEN, který je stálým členem našeho radioklubu a současně také sponzorem, bez kterého bych si další činnost našeho klubu nedovedl představit.

Doporučuji vedoucím dalších kroužků nebát se navštívit některé firmy, nebo školy a požádat je o převedení vyřazených přístrojů a zařízení bezúplatným převodem na radiokroužky k rozebrání na součástky, případně k opravě a dalšímu využití v klubovně. Z takto získaných součástek rozebraných přístrojů si pak mládež může stavět jiné, funkční zařízení dle jejich zájmu.

Scházíme se v radioklubu každou neděli od 9:00 hod. do 12:00 hod. kromě období prázdnin v Mikulově, Brněnská 65.